

РЕЦЕНЗИЯ

**За научните трудове, педагогическата и художествено-
творческа дейност на
доц. д-р. Емилия Константинова
по обявения от АМТИИ конкурс за професор по
„Артмениджмънт и арторганизации“
8.1. Професионално направление
„Теория на изкуствата“**

От: доц. д-р Живка Бушева

По обявения от АМТИИ конкурс за професор по „Артмениджмънт и арторганизации“ се е явила доц. д-р Емилия Константинова, която е и единственият кандидат, решил да се включи за участие в този конкурс.

Документацията, която доц. д-р Емилия Константинова е представила за обявения конкурс е пълна и изчерпателна. Тя включва списък с научни публикации след успешната защита на докторската ѝ дисертация и по-конкретно монография, учебни програми и статии в научни сборници, както и информация за нейните изяви в сферата на художествено – творческата дейност.

Емилия Константинова завършва Европейски колеж по икономика и управление в Пловдив като бакалавър по корпоративна икономика през 2008г.

Преди това е работила като деловодител и секретар на катедра „Обществени науки“ в ПУ. От 2000г. е управител на артгалерия, което продължава и по настоящем. Тя е опитен и утвърден галерист в Пловдив.

През 2009 г. завършва магистърската програма по артмениджмънт в АМТИИ – Пловдив. През същата година започва докторантура в НХА и през 2011г. успешно защита своята докторска дисертация.

В края на 2011г. започва като хоноруван преподавател в магистърските специалности Артмениджмънт и ПР на арторганизации в АМТИИ – Пловдив, а през 2014 е назначена за асистент.

През 2015 става доцент по артмениджмънт и финансиране на изкуството в същите магистърски специалности.

Емилия Константинова успя сравнително бързо да навлезе в преподавателската дейност и да се представя като добър преподавател в магистърските специалности „Артмениджмънт“ и „ПР на арторганизации“.

За 9 години, след завършване на магистратурата и до сега кандидатът за професор Емилия Константинова наистина постига много за кратко време – защитава докторска дисертация, става доцент, а сега вече е в процедура за професор.

Творческата и професионална биография на кандидата говори за сериозни постижения и управленски опит в сферата на изобразителните изкуства

Дейността на професор по артмениджмънт и арторганизации, съобразно обявения от АМГИИ конкурс включва както научните и педагогически посоки, така и различни творчески изяви. В настоящата рецензия ще се опитаме да разделим тези различни сфери на изява, с акцент върху научното творчество и особено това намерило проява в монографията, както и в научните доклади, като отделим внимание и на учебно – преподавателската сфера.

Сред представените научни разработки, най-голямо внимание за службава монографичната разработка на Емилия Константинова, с която кандидатства за професор, озаглавена „Бизнес модели на арторганизации“. Да се пише за бизнес модели в сферата на изкуството е сериозно предизвикателство.

Бизнес моделът всъщност е начинът, по който една организация печели парите си и си осигурява издръжката и евентуално печалбата. Неоспорим факт е, че повечето арторганизации, както у нас така и по света трудно си осигуряват самоиздръжка и често разчитат на държавни или общински субсидии, на спонсорство, дарителство и други от този порядък. В този порядък на разсъждения, избраната тема е много трудна за изследване.

Бизнес моделите са обект на особено внимание от страна теоретиците в последните десетилетия, но за тях в областта на изкуствата, особено у нас, липсват сериозни изследвания.

В този смисъл, монографичната разработка на на Емилия Константинова “Бизнес модели на арторганизации“ е посветена на значима, слабо изследвана и трудна за интерпретация проблематика. Авторът трябва да бъде поздравен за смелостта да изследва избраната сложна и трудна за обхващане тема.

Проблемите за бизнес моделите са изключително значими, като се имат пред вид новите условия, в които те се променят коренно не само за бизнеса, но най-вече за арторганизациите, голяма част от които не могат самостоятелно да се справят с финансовите проблеми. В България арторганизациите, които са намерили начин сами да си осигуряват издръжката и да имат печалба, вероятно се броят на пръсти или са свързани с някакви други организации и различни дейности.

Монографията на Емилия Константинова представлява сериозно и задълбочено авторско изследване на въпросите свързани с различните теории и постановки относно същността, особеностите, елементите и различните видове бизнес модели приложими в организациите, занимаващи се с изкуство.

В разработката авторът показва задълбочени и многообхватни теоретични познания, както и сериозна компетентност относно конкретни бизнес модели въобще и в частност в сферата на изкуството. Проучени анализирани и отразени подходящо са световно известни бизнес модели, тяхната история и характеристики.

Монографичната разработка на Емилия Константинова е развита в четиринадесет отделни части, свързани с вътрешна логика и последователно изясняване на общи, конкретни и частни въпроси. Проучени, подбрани, анализирани и систематизирани са особено подходящи конкретни примери. Изследвани системно, използвани и интерпретирани са определено голям брой литературни източници.

Понятието бизнес модел е представено чрез сравнителен анализ на постановките на различни водещи в тази област авторитети. Интерпретациите са изключително задълбочени и обусловени и от съответните конкретни примери. Разгледани са основните елементи на бизнес модела. Изследвани и изяснени са релациите бизнес модел – стратегия, бизнес модел и бизнес план, както и взаимовръзките с проблемите на предприемачеството и иновациите в изкуството.

Задълбочени и определено авторова сполука са сравнителните анализи, които съпътстват цялостната разработка. Съществен приносен момент в монографичната разработка на Емилия Константинова е сполучливият сравнителен анализ на отделните бизнес модели в сферата на изкуството, представен и в много подходящ табличен вид. Същевременно липсва открито лично становище по разглеждания проблем, което се очаква от кандидат за професура.

В монографията се повдига и подлага на анализ един изключително значим проблем, а именно за значението, проучване на историята и опита на световно известни арторганизации и творци в областта на изкуството. Обстойно проучени и описани са конкретни бизнес модели, свързани както с големи световни класически арторганизации, таки и бизнес модели от нашето съвремие.

Впечатляващ е например анализът и обстояното разглеждане на бизнес модела на Кристо и Жан Клод, реализиран нееднократно и намерил своя апогей в „Плаващите кейове“ на езерота Изео в Италия. Вероятно личното проучване на място при посещението на изключителното произведение на Кристо в италианското езеро са помогнали на Емилия Константинова за хубавия и емоционален анализ.

Чудесен е и сравнителния анализ, отразен в таблица на двата противоположни бизнес модела „Червен океан“ и този на „Син океан“, прилаган от Кристо.

Разработката определено би спечелила, ако Емилия Константинова беше издирила и отразила в анализите, примери на наши арторганизации с различни бизнес модели.

Като обобщение на изтъкнатото до тук, следва да отбележим, че монографичната разработка ще е изключително полезна и важна за ръководителите на арторганизации от всички сфери на изкуството, особено за тези, които са иновативно настроени, мислещи и търсещи.

Монографията „Бизнес модели на арторганизации“ ще бъде особено полезна и за студентите магистри, не само от специалности „Артмениджмънт“ и „ПР на арторганизации“ от АМТИИ, но и на всички специалности в други висши училища по изкуствата, които при това имат и определена нагласа към финансова проблематика.

Наред с монографията, кандидатката има и редица доклади от научни конференции, отпечатани в сборници. Сред тях особено интересни са: „Креативни стратегии в управлението на АРТ Базел – Маями“, „Терапия с визуални изкуства в продължителните палеативни грижи“, „Плаващите кейове на Жан Клод и Кристо – феномен на артмениджмънта“ и др.

В документите за конкурса са представени и разработки от кандидатката учебни програми, главно в областта финансиране на изкуството, арторганизации и други свързани с ПР проблемни на изкуството. Съществен и много значим момент в цялостната дейност на Емилия Константинова е този свързан с нейната кураторска дейност в посока на много значими събития на изобразителното изкуство, не само у нас, но и в Германия, Франция, Сащ и др.

Тук трябва да прибавим и нейното участие в значими социални проекти и задгранични специализации, свързани преди всичко с художествено – творческите ѝ изяви.

Организаторските ѝ качества намират силна проява и в участието ѝ като член на организационния комитет на традиционната за АМТГИИ международна научна конференция за управленски и маркетингови проблеми в изкуството.

Въз основа на представената документация и личните впечатления на рецензента, научните приноси могат да бъдат сумирани в следните сфери.

Най-силно открояващата се сфера безспорно са бизнес моделите в сферата на изкуството, които са и продължение на нейните разработки, след хабилитацията като доцент.

Друга сфера на научна дейност, в която авторката има определено значими приноси са управленските проблеми с сферата на изобразителното изкуство.

Въз основа на всичко гореизложено, давам положителна оценка на цялостните изследователско – теоретични, педагогически и художествено – творчески постижения на доц.д-р Емилия Константинова и считам, че тя трябва да бъде избрана за професор.

Доц.д-р Живка Бушева